

КИРА СОШИНСКАЯ СЪКРОВИЩЕТО НА ПЕЩЕРАТА

Превод от руски: Цвета Пеева, 1971

chitanka.info

Седях на брега на прозрачен, ужасно студен поток и си мислех, че скоро ще настъпи есента и след две-три седмици ще трябва да се връщаме в Улятай. Нищо не бяхме открили. Няма да има с какво да се похвалим пред колегите във факултета. Наистина Седов обича да повтаря, че нашата цел е преди всичко да изясним някои неща. Ако е за изясняване — изяснихме. И все пак жалко.

От сутринта ръмеше противен дъждец. После спря. Но сивите разкъсани облаци останаха. И нищо не им струваше отново да „заплачат“. Жълтите иглички на листвениците падаха във водата и кръжаха във водовъртежа пред краката ми. В потока падна клонче и пъстърва понечи да се спусне към него, но се отказа и заплува встрани. И времето, и студеният вятър навяваха тъга.

Разбрах какво ми липсва — романтиката на откритието. А тя навярно е нейде съвсем наблизко. Трябва само да не се оставиш да затънеш в ежедневието и да държиш очите си широко отворени. Да не разпиляваш силите си, да се съсредоточиш върху едно нещо. Разбира се, когато Ким вечер взема учебника по английски и зубри глаголите в сегашно и минало неопределено време, а Руслан мъкне чувала с гипс с надежда, че ще открие бедро на пещерна мечка — това говори за настойчивост, за силна воля... Но, според мен, на тях им липсва главното — жар. Отиват на експедиция, нищо не намират — и им е все едно...

От досада се извърнах несръчно и едва не извиках от болка. Вчера си бях навехнала ръката. По-точно — бях си разтегнала сухожилието, но някак по-приятно ми е да казвам — навехнала. Още повече, че Ким ми направи ефектна превръзка от кърпа за лице и аз заприличах на генерал на бойното поле. Ръката лежеше удобно в превръзката и съвсем не ме болеше. Но Седов не ме пусна да отида с другите и каза: „Поседи в лагера, почини си. Най-сетне ще хапнем нещо вкусно. Нали се хвалеше, че умееш да готвиш. Хайде, залавяй се, Иван Никитич няма да се обиди.“

Иван Никитич е нашият общ работник и готвач. Грижи се за конете, помага ни при разкопките и умее да вари супа от концентрати.

Бях дошла за вода и поседнах за малко край потока. За какво си мислех? Да, за романтиката, която ми липсва. А достатъчно е да се огледаш по-внимателно и ще откриеш нещо съвсем необикновено.

Огледах се и отначало нищо необикновено не съзрях. Поток, скучни лиственици на отсрещния бряг, стръмна урва на отсамния.

И изведнъж открих.

Скорошно свлачище бе разкрило някаква дупка. Навярно на пещера. Дупката беше тясна. Можех да се изкатеря по насипа и да надзърна в пещерата. А там...

Кой знае защо си припомних сцената от „Хиляда и една нощ“. Пещерата на Аладин. Подът, обсипан със злато и скъпоценни камъни. Може пък наистина да открия интересна жила? Скалите са вулканични, всичко се случва.

Оставих ведрото и се закатерих нагоре. Превръзката ми пречеше, но не се решавах да я сваля. Нищо и така ще стигна. Изкатерих се. Предпазливо надзърнах в дупката. Нищо не се вижда.

— У-уу — изревах басово, за да изплаша мечката, ако се крие вътре.

— Уу-уу — отвърна с празен глас пещерата. Реших, че това е покана да вляза. Наведох се и хвърлих в пещерата камък. Той заподскача, затъркаля се надолу. Удари се няколко пъти в стената и замря.

Ако се съди по звука, входът не се спускаше много стръмно. Не е зле наистина да разгледам какво има вътре, разсъдих аз. Жалко, нямам фенер, но не ми се искаше да се връщам до лагера, главно да се спускам и пак да се катеря по сипея. В края на краищата няма да влизам много навътре. Имам кибрит, ще разгледам каквото мога. Ще надзърна и ще се върна. Затова пък довечера ще има какво да им разправам.

Не съм дебела и свободно се проврях през отвора. Входът вървеше почти хоризонтално. Навътре се поразширяваше. След около пет метра можах да се изправа, коленичила на ръцете си. Стените бяха почти гладки. Запалих клечка кибрит. Но не видях нищо, освен сиви стени и тъмнина отпред. Запълзях навътре.

И тогава се подхлъзнах, търкулнах се надолу и... бух! — паднах в нещо като кладенец или яма. Замижах от болка — защо трябваше с болната ръка да се ловя за стените, като че ли нямах здрава ръка.

Когато се посъвзех, бръкнах в джоба и извадих кибрита. Кутията беше оцеляла. Запалих клечка и се огледах. Така и предполагагах. Седя на дъното на тесен недълбок кладенец. Краищата му стърчат на около

два метра над главата ми. Клечката изгоря. Щом очите ми посвикнаха с тъмнината, различих краищата на кладенеца и без кибрит — през входа проникваше светлина. Бях изминала пълзешком около пет метра. После още няколко метра вече не по мое желание. Но щом са всичко десет — свободата, гората, слънцето и чистият въздух се намираха нейде съвсем наблизко.

Е, време е да излизам, помислих. Станах и разбрах, че без чужда помощ няма да мога да се измъкна. Кладенецът беше тесен — разперените ми лакти опираха в стените. Освен това ръката така ме болеше, че ми се искаше да легна и да заплача. Но нямаше как да легна, а да плача ме бе срам. Затова завиках:

— Иван Никитич!

Викът ми замря нейде в тясното гърло на пещерата. А трябваше да стигне до палатките, където Иван Никитич напразно чака да му донеса вода. Разбира се, щяха да ме подирят. И то още днес. Ще се сетят за мен, ще отидат до потока, ще видят ведрото. Ами ако не забележат пещерата? Ако решат, че ме е нападнала мечка и в уплахата съм побягнала нанякъде — ще тръгнат да ме търсят. Не, няма да помислят така! Нали щях да викам, ако се бе появила мечка.

Дъното на кладенеца беше влажно. Клекнах пак и почнах да мисля, за да убия времето. Трябваше да мисля за сериозни неща, а в главата ми се въртяха разни глупости. Оставила бях лицата с ориза навън и птиците щяха да го изкълват; в Ленинград сигурно пак вали, а мама в такова време се чувства по-зле; Руслан вчера намери в жълтия варовик конкреция с лист, много приличащ на лист от бреза; Пъструшко вчера си нарани крака...

В пещерата беше душно и влажно, ръката ме болеше и никой не идваше да ме спаси. Ами ако в пещерата се крие някакво животно? Достатъчно е да има дори прилеп или язовец, за да се изплаша до смърт.

В тъмнината и тишината слухът ми се бе удивително изострил. Чувах как нейде навътре капе вода; чувах как вятърът, свистейки, се провираше между камъните пред входа и нахлуваше в пещерата. Но до мен не стигаше. А сетне чух гласа на Иван Никитич. Викаше нещо като „Аа-аа!“ и разбрах, че стои недалеч от пещерата и ме вика.

Завиках с всички сили в отговор, но усетих, че викът ми се губи из пещерата и не ще се измъкне навън. Дали Иван Никитич ще

забележи дупката? И в този миг точно над ухото ми се разнесе:

— Тук ли си била, дребосъче?

— Тук.

— А защо не излизаш?

— Не мога. В кладенеца съм.

— Да не си се ударила?

— Не. Само не мога да се измъкна.

— Тогава постой още малко. Ще изтичам за фенер и въже. Ще почакаш, нали?

— Ще почакам. Само скоро, Иван Никитич.

Иван Никитич се върна доста бързо. И не сам. С него бе дошъл и Ким. Ким се провря по наклонения вход до кладенеца и ме освети с фенера...

— Да бяхте я видели Кира! — разправяше той после. — „Седи вълчето, свито до стената, трака със зъби, козината му настръхнала...“

— Все някакви истории се случват с нея — осъдително каза Седов.

Бяха ме издърпали почти безболезнено. Толкова ми се искаше да се измъкна, че за известно време бях забравила болната ръка. А щом се посъвзех, естествено, се сетих, че пещерата остана неизследвана. Запитах Седов:

— Може ли утре пак да отида там? С въже, разбира се, и фенер. Ще бъда предпазлива.

— Няма да го бъде! — отвърна Седов.

Друг отговор, да си призная, и не очаквах. Но погледнах настойчиво Ким и верният приятел Ким всичко разбра.

— Мисля — каза той, — утре сутрин двамата да отидем. Кира няма да я пусна да влезе, ще остане вън да ме чака. Може пък да се окаже интересна тая пещера.

Седов нищо не отвърна. И това означаваше: постъпете както знаете, аз си казах думата.

На сутринта се поуспах. Не много. Но като излязох от палатката, видях, че всички — и Руслан, и Седов, и Ким — седят и кротко си пият какаото. Докато се миех с една ръка, Руслан напълни и моето канче.

— Всички ли ще се помъкнете? — запитах.

Седов мълчеше, а Руслан каза равнодушно:

— Решихме пътъом да надзърнем. Ако вие, разбира се, не възразявате като първооткривател.

— Ваша работа, милички. — Станах и тръгнах напред.

Защо ли се лепнаха? Ким навярно щеше да ме пусне вътре. А сега... Сега ще трябва да стърча пред входа. Но все едно — няма да остана в лагера я! Пръв се вмъкна Ким като най-малък. Забави се около две минути. После повика и Руслан. А след още една минута Руслан подаде глава и с тайнствен глас повика Седов. Вече не се съмнявах, че са открили нещо много интересно.

Надзърнах вътре и извиках:

— Е, какво открихте? Диаманти ли?

Мълчание. Мърморене. После гласът на Руслан:

— Потрай малко, първооткривателю.

Стана ми криво. Спуснах се по склона и седнах на грамаден камък с вдлъбнатина. Поставих краката си във вдлъбнатината, поизправих рамене, оправих превръзката и реших, че видът ми е достатъчно горд и независим.

От пещерата като куршум изскочи Ким, дотърча при мен и каза задъхано:

— Знаеш ли какво е това? Ама ти не би могла дори и да си представиш! Това е...

— Мълчи! — До него стоеше Руслан. — Ами ако не е? Тогава — велико разочарование. Потрай малко...

— Бъди справедлив. Тя е първооткривателят...

— Ти да не мислиш, че искам да присвоя лаврите й? Та ние ще поставим паметници на Кира на всеки кръстопът! Почакай още малко.

— Защо?

— Да ти е известна случайно думата „сюрприз“? А?

— Наистина, стига сте бърбили, момчета — каза Седов. И той бе излязъл от пещерата. — Липсва най-главното...

Като не искат да ми кажат — голяма работа. Престорих се, че разглеждам облаците. После, разбира се, всичко ще ми разправят. Но все пак — какво ли са открили? И смятат, че е възможно да го скрият от мен? Макар че аз седях повече от тях в тая пещера и може би я познавах малко по-добре? Запазвайки гордото си и независимо изражение, станах от камъка и за малко не паднах. Кракът ми се беше заклешил във вдлъбнатината. Измъкнах със сила обувката и както се

казва в романите, „се отправих към своите покои“. Но преди още да се отдалеча, зад гърба ми се раздаде възторженият вик на Руслан:

— Липсващото звено! И тя го е тъпчела с краката си!

Обърнах се. Никой не гледаше към мен. Никой не се разкайваше, че ме бяха дълбоко обидили. Тримата се бяха навели над камъка, на който току-що бях седяла, заврели като щрауси главите си във вдлъбнатината. До мен стигаха приглушени откъслечни фрази:

— Същата текстура...

— Да, никакво съмнение...

— Представяш ли си...

Много им здраве. Обърнах се и бързо тръгнах към лагера. Влязох в палатката. Като дойдат, нека видят, че спокойно си спя. Сигурно ще се засрамят! Наистина им се бях разсърдила. Но не ме оставиха да заспя. Вярно е, че и без това едва ли щях да заспя, но само след няколко минути в лагера дотича Руслан, бърз и яростен като Атила.

— Иван Никитич! — крещеше той. — Иван Никитич! Имаме ли още гипс?

Гипс имахме. Но малко. Последва разговор с Иван Никитич: „Абе, вчера го виждах нейде. Трябва да е в сандъка с консервите. И защо ви е притрябвал толкова рано? А, кофата е заета. С какво ще отида за вода?“

Секунда още и нямаше да издържа — щях сама да изскоча от палатката. Но в този миг чух гласа на Ким:

— Кира, излизай. Не се сърди. Случаят е толкова необикновен.

— А защо ви е гипс? — попитах подозрително.

— Паметник да ти издигнем — отвърна Руслан. — Аха, ето го и чувала. Да вървим. Кира, нали идваш?

Замълчах. Още не им бях простила. Но, разбира се, тръгнах.

— Ето ви всички — каза Седов. — Как е ръката, не боли ли?

Началникът явно се докарваше пред подчинените си.

— Гипсът е малко — каза Ким.

— А, ние само едната половина. Ще стигне. Отивам за вода.

Сега най-много ги интересуваше не пещерата, а камъкът, на който бях седяла. Дори по-точно вдлъбнатината му. Приблжих се. Седов учтиво се отмести, за да виждам по-добре. Но дупката ме поразя само с пустотата си. Вече какво ли не очаквах да видя в нея. Кристална друза или дори къс самороден метал. Но нищо такова не

видях. Най-обикновена дупка. Около осемдесет сантиметра в диаметър. Овална. Дъното със сложна конфигурация, сякаш някой безразборно бе стъргал камъка.

— Е, видя ли сега? — запита Седов.

— Видях — отвърнах доста равнодушно. Всъщност нищо не видях.

— Е, и?

— Като геолог не виждам нищо интересно. Да не сте решили да ме будалкате?

— Вярно. Не, не, че сме решили да те будалкаме. Вярно, че за геолога няма нищо интересно. Разбира се, ако е тесен и ограничен специалист.

Седов явно ми се подиграваше. Но нямах намерение да се връщам пак в лагера. Дойде и Иван Никитич. Погледна дупката. Мислех си, че може би той ще види „нещото“, скрито за моите невежи очи. Но и той нищо не видя. Вдигна рамене и се отдръпна. Добре, ще почакаме.

Руслан месеше гипса. Ким намаза вдлъбнатината на камъка със скъпоценното за нас масло. Погледнах още веднъж дупката, решила този път непременно да разбере какво виждат другите. Но те знаеха какво да търсят, а на мен не ми казват. Узнали са го още в пещерата. Къде ли? Навярно нейде навътре, след кладенеца.

Руслан ме отстрани и внимателно изля гипса в дупката.

— Ей сега ще се втвърди — каза той. — Ще почакаме.

И най-невъзмутимо седна и запали цигара. От време на време поглеждаше към мен и очите му бяха лукави до безобразие.

До момента, в който мъжете извадиха внимателно втвърдения гипс от камъка, бях дълбоко убедена, че разиграват някакъв номер.

И изведнъж...

Пръв реагира Иван Никитич. Той каза тихо:

— О, господи!

А аз нищо не казах, защото си бях глътнала езика.

Ким и Руслан държаха в ръцете си гипсовата глава на невероятно животно. С малки очи, тъпа озъбена муцуна, сякаш се готви да изреве. Нито един скулптор не би могъл да предаде този рев.

— Влязох в пещерата — разказваше после в лагера Ким. — Отначало запълзах по наклонения вход. После реших да надзърна в

кладенеца, в който бе седяла Кира. И изведнъж открих, че кладенците са два. При това съвсем еднакви и разположени от двете страни на входа. Тогава запълзах навътре. И попаднах в залата. Неголяма зала, висока четири-пет метра. Имаше овални стени и по форма приличаше много на дълга бъчва. Даже подът беше вдлъбнат в средата. Отминах „бъчвата“ и тогава видях още два точно такива кладенеца, каквито имаше в началото на входа. Като че ли някой бе поставил бъчвата на четири крака. След кладенците залата се стесняваше и по-навътре свършваше. Видях ми се много странно и повиках Руслан.

— В „бъчвата“ влязох най-напред аз, после Седов. На нас също ни се стори странна тази пещера — продължи Руслан. — Повървах малко след задните кладенци и осветих с фенера „тавана“. И видях по него явни отпечатъци от плочи. Люспести плочи. Тогава ми мина мисълта дали не се намираме във вътрешността на изкопаем гущер. Дори нещо повече — във вътрешността на брахиозавър. Можеше да бъде и природна шега, но все пак веднага споделих подозренията си със Седов и Ким, и почнахме внимателно да разглеждаме с фенера стените. И навсякъде, разбираш ли, навсякъде стената приличаше на люспеста кожа на гущер.

— Аз тогава казах — прекъсна го Ким, — че макар и невероятно, това е възможно. Спомнете си Помпей. Седов запита „Какво общо има с Помпей?“ — „Има — казвам, — защото и този хълм се е образувал от вулканска пепел. Само че много отдавна. Може би през Юрския период. Тогава тук е изригнал вулкан. Ако нажежена пепел засипе някакви живи същества, получава се същото както в Помпей. Там намериха във вкаменената пепел кухни с формата на загиналите под пепелта хора.“ — „Но Помпей е загинал не много отдавна, а това е станало преди милиони години“ — забеляза Седов. И все пак моите думи му бяха направили дълбоко впечатление. А за Руслан да не говорим.

— Запълзахме бавно обратно. Всичко съвпаднаше — намеси се Руслан.

На всички им се искаше да ми разправят най-подробно приключенията си. Само Седов се владееше и оставяше другите да говорят.

— Четирите кладенеца са краката. „Бъчвата“ е туловището. А наклоненият вход — дългата шия. Липсваше само главата. А когато ти

скочи от камъка, разбрах, че си седяла на „главата“. Имали сме късмет, че свличането е станало наскоро и през всичките тия милиони години гущерът е стоял затворен в пластовете... А Кира си седеше в брахиозавъра и мечтаеше за романтика.

Руслан с любов погледна сложената върху одеялото глава.

— Да, ще се наложи да поостанем — каза накрая Седов. — А ти Ким, ще трябва да прескочиш с Иван Никитич до Улятай. Ние тук ще поровим внимателно, може в масива да открием още нещо.

— Разбира се. В отвора забелязах още една кухня. Тясна. Прилича да е от крило на птеродон.

— Ти май се поувлече, Руслан. Но тъй или иначе стягайте се. Вземете и главата. Без нея няма да ви повярват... Макар че — Седов лукаво се подсмихна, — ако съм на мястото на началството, пак не бих ви повярвал...

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 1 от 1971 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.